

Teze nařízení vlády k zákonu o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele

Nařízení vlády provádí zmocňovací ustanovení § 6 odst. 4, § 9 odst. 4, § 11 odst. 6, § 16 odst. 3, § 18 odst. 3, § 31 odst. 5 zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele (dále jen „ZJMHZ“) a konkretizuje plnění zákonných informačních povinností zaměstnavatelů vůči orgánům veřejné moci, které budou zaměstnavatelé sdělovat způsobem zakotveným v ZJMHZ. Tento zákon mění dosavadní způsob sdělování povinných informací vůči jednotlivým orgánům upravený ve zvláštních právních předpisech, a to sloučením do jediného plně digitalizovaného jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele (dále jen „JMHZ“). Tím bude eliminováno duplicitní hlášení údajů a dojde ke zjednodušení komunikace zaměstnavatelů s veřejnou správou. JMHZ bude zdrojem dat pro Ministerstvo práce a sociálních věcí, Českou správu sociálního zabezpečení (ČSSZ) a územní správy sociálního zabezpečení, Institut posuzování zdravotního stavu, orgán Finanční správy České republiky, Ministerstvo financí, Úřad práce České republiky, Ministerstvo vnitra a Český statistický úřad (dále jen „uživatelé“).

Návrh nařízení vlády o stanovení elektronické komunikace pro plnění povinností zaměstnavatele ZJMHZ je zpracován v návaznosti na ZJMHZ.

Nařízení vlády pak stanoví specifikaci komunikace mezi zaměstnavatelem a ČSSZ, a to předepsaný formát (XML soubor) a obsahovou strukturu podání (tj. datovou větu). Ta určuje obsahové podrobnosti, a dále požadavky, které musí zaměstnavatel respektovat při vyplňování formulářového podání. Tím bude **zaměstnavatel plnit svoji povinnost**:

- přihlašovat se do a odhlašovat se z evidence zaměstnavatelů,
- přihlašovat a odhlašovat mzdové účtárny zaměstnavatele,
- oznamovat změny evidovaných údajů,
- přihlašovat/odhlašovat své zaměstnance do/z evidence zaměstnanců,
- oznamovat změny evidovaných údajů,
- podat jednotné měsíční hlášení,
- podat opravné hlášení.

Datová věta bude obsahovat u každého údaje

- název položky,
- časový interval, za který je zasílána,
- zda jde o povinný, podmíněně povinný (podmínečně nepovinný) nebo nepovinný atribut.

Nařízení vlády bude upravovat obsah jednotlivých částí jednotného měsíčního hlášení, tj.

- souhrnné části,
- pojistné části,
- individualizované části.

Podle přílohy k tezím nařízení vlády, obsahová struktura JMHZ bude sestavena tak, aby logicky odpovídala jednotlivým tematickým okruhům hlášených údajů podle zvláštních právních předpisů, přičemž bude bráno v úvahu, že některé údaje bude využívat více uživatelů.

Nařízení vlády **nebude** obsahovat datovou strukturu podání [§ 9 odst. 2 písm. b) ZJMHZ], tedy tzv. XSD schéma, které bude zveřejněno na webových stránkách ČSSZ (§ 9 odst. 3 ZJMHZ) a bude vycházet z obsahové struktury stanovené nařízením vlády. Datová struktura podání totiž představuje pouhý rámec pro řazení (strukturování) údajů, jejichž poskytování je ale zaměstnavateli uloženo již právním předpisem.

V příloze nařízení vlády budou specifikovány, u některých údajů, formální vady podání (§ 11 ZJMZH), které nebudou mít za následek neúčinnost podání, nebo jeho jednotlivých částí. To znamená, že i v případě, že některé formální náležitosti podání nejsou splněny správně, nebude takové podání automaticky považováno za neplatné.

Tento mechanismus je obzvlášť důležitý pro případy, kdy dojde k chybnému vyplnění nepovinných položek. Nepovinné položky jsou ty, které nejsou povinné pro účinnost podání, ale mohou být vyplněny za účelem upřesnění nebo zjednodušení administrativního procesu. Pokud zaměstnavatel například v nějaké nepovinné části podání udělá chybu nebo nevyplní dané pole správně, taková chyba nebude mít zásadní dopad na účinnost celého podání nebo jeho částí, pokud to bude v souladu s ustanoveními daného nařízení vlády.

Nařízení vlády tedy poskytne jasné pravidlo, které nezávažné chyby podání mohou být tolerovány, a tím uleví od zbytečné byrokracie způsobené vyžadováním opravných podání při jakékoliv chybě a umožní efektivnější správu a zpracování podání, zejména v případech, kdy jde o zajištění kontinuity pracovních vztahů a dalších administrativních procesů.

Dále budou uvedeny požadavky na formu opravného hlášení, tedy jaké údaje musí být uvedeny, aby bylo hlášení považováno za řádně vyplněné. To může zahrnovat například identifikaci původního hlášení, uvedení konkrétní chyby nebo nesrovnalosti, kterou je třeba opravit, a přesný popis opravy, která byla provedena.

Opravné podání bude specifikováno typem podání („opravné“). V opravném podání bude nutné vyplnit povinné položky jednotlivého hlášení a opravovaný atribut.

Nařízením vlády budou specifikovány údaje, které bude zaměstnavatel nebo jeho mzdová účtárna povinni hlásit do evidence zaměstnavatelů (§ 16 odst. 3 ZJMZH) při přihlášení/odhlášení do evidence zaměstnavatelů nebo při změně údajů v evidenci zaměstnavatelů.

Nařízením vlády budou také specifikovány údaje, které zaměstnavatel hlásí za své zaměstnance do evidence zaměstnanců (§ 18 odst. 3 ZJMZH) při jejich přihlášení/odhlášení do evidence zaměstnanců nebo při změně údajů v evidenci zaměstnanců.

Nařízením vlády bude pro některé zaměstnavatele podle ZJMZH stanoven odlišný (zúžený) okruh údajů při zasílání měsíčního hlášení (typicky tam, kde nevzniká pracovněprávní nebo obdobný vztah).

Jedná se o situace, když:

- ÚP ČR provádí výplatu dlužných nároků v důsledku platební neschopnosti (předchozího) zaměstnavatele, který nezúčtoval příjem [za podmínek uvedených v § 8a a 9 zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, popř. § 6 odst. 1 písm. d) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů],
- ÚP ČR provádí výplatu dlužných nároků v důsledku platební neschopnosti (předchozího) zaměstnavatele, který příjem zúčtoval, ale nevyplatil (celý či jeho část) (za podmínek uvedených v § 8 zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů),
- dodavatel vyplácí mzdové nároky za subdodavatele [dle § 324a ZP a popř. § 6 odst. 1 písm. d) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů],
- pojišťovna vyplácí náhradu v důsledku škod vzniklých při plnění pracovních úkolů [podle § 6 odst. 1 písm. d) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů],

- je vyplácený příjem na základě smluvního vztahu prostřednictvím osoby se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí (mezinárodní pronájem pracovní síly) podle § 6 odst. 2 a § 38c zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- je vyplácen příjem ze závislé činnosti plátcem, u kterého není závislá činnost vykonávána podle § 6 odst. 1 písm. d) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- jsou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody / zabezpečovací detence zařazení do práce za podmínek § 30 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění a dále podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a § 6 odst. 1 písm. a) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- osoby vykonávají (zprostředkovanou) pěstounskou péči dle § 47a odst. 1 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, případně § 6 odst. 1 písm. a) a § 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Pro následující okruhy zaměstnanců jsou atributy zúženy z důvodu, že se nejedná o standardní pracovněprávní vztahy, které jsou sledovány v rámci Integrovaného systému pro platy a výkony (ISPV) a mzdových statistik, jež jsou poskytovány Českým statistickým úřadem (ČSÚ), konkrétně při sběru dat pro statistiku práce (Práce 2-04). Tento přístup je založen na skutečnosti, že u specifických skupin zaměstnanců nejsou vyžadovány zákonným předpisem všechny údaje jako u zaměstnanců v pracovním poměru.

Jedná se o tyto zaměstnance:

- dobrovolný pracovník pečovatelské služby,
- smluvní zaměstnanec,
- člen družstva,
- prokurista,
- člen kolektivních orgánů právnických osob,
- likvidátor,
- společník, jednatel, komanditista, ředitel obecně prospěšné společnosti, osoba pověřená obchodním vedením na základě smluvního zastoupení,
- soudce,
- člen zastupitelstva územního samosprávného celku,
- poslanec Poslanecké sněmovny PČR, senátor Senátu PČR,
- člen vlády, prezident, viceprezident, člen NKÚ, člen RRTV, finanční arbitr a jeho zástupce, veřejný ochránce práv a jeho zástupce, člen Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, člen Rady Českého telekomunikačního úřadu, člen Rady Energetického regulačního úřadu, člen národní rozpočtové rady,
- pracovník v pracovním vztahu podle cizích státních předpisů,
- fyzická osoba neuvedená v § 5 písm. a) bodech 1 až 21 ZNP, s výjimkou člena zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy zvoleného do funkce, jež zastupitelstvo neurčilo jako funkci, pro kterou je člen zastupitelstva uvolněn,
- státní zástupce vykonávající v ČR funkci evropského pověřeného žalobce, který je zařazen do okruhu pojištěných osob ode dne 1. 12. 2019 podle ustanovení § 167g zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Nařízení vlády stanoví výjimky, kdy zaměstnavatel nebude povinen přihlásit svého zaměstnance do evidence zaměstnanců nebo bude uvádět zúžený okruh atributů. Bude se jednat o atypické případy, kdy by bylo neúčelné vyžadovat opakované přihlášení zaměstnance, protože zaměstnavatel naváže na předchozí pracovněprávní či obdobný vztah, a to i s využitím identifikátoru z předchozího zaměstnání, popřípadě by bylo neúčelné vyžadovat při přihlášení zaměstnance plný rozsah registračních údajů.

Jedná se o situace, když:

- ÚP ČR provádí výplatu dlužných nároků v důsledku platební neschopnosti (předchozího) zaměstnavatele, který nezúčtoval příjem (za podmínek uvedených v zákoně č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů),
- ÚP ČR provádí výplatu dlužných nároků v důsledku platební neschopnosti (předchozího) zaměstnavatele, který zúčtoval příjem, ale nevyplatil jej (celý či jeho část) (za podmínek uvedených v zákoně č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů),
- dodavatel vyplácí mzdové nároky za subdodavatele (dle § 324a zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce).
- pojišťovna vyplácí náhradu v důsledku škod vzniklých při plnění pracovních úkolů,
- je vyplácen příjem na základě smluvního vztahu prostřednictvím osoby se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí (mezinárodní pronájem pracovní síly),
- je vyplácen příjem ze závislé činnosti plátcem, u kterého není závislá činnost vykonávána,
- jsou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody / zabezpečovací detence zařazeny do práce,
- osoby vykonávají (zprostředkovanou) pěstounskou péči (dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí) anebo se jedná o osoby pečující a o osoby v evidenci ve zvláštních případech.

V datové větě budou jednotlivé situace rozlišovány na základě typu registrace zaměstnance nebo měsíčního hlášení, což znamená, že různé typy registrace zaměstnance nebo měsíčního hlášení budou mít různá pravidla nebo podmínky pro specifikaci atributů. Tyto atributy mohou být dále klasifikovány podle jejich povinnosti nebo nepovinnosti ve vztahu k dané situaci. Například některé atributy mohou být povinné, tedy musí být vždy vyplněny pro úspěšné zpracování přihlášky, jiné mohou být nepovinné, což znamená, že jejich vyplnění není nutné, ale může být užitečné.

Další kategorie zahrnuje „podmíněnou nepovinnost“, což znamená, že určitý atribut je povinný pouze za specifických okolností, které závisí na jiných faktorech, jež mohou být součástí přihlášky nebo situace. Takto strukturovaný přístup umožňuje flexibilní a přehledné podřazení různých typů přihlášek do jednotné struktury hlášení i při rozdílných požadavcích na údaje, čímž se zjednodušuje celý proces a zvyšuje jeho efektivita. Jednotlivé podrobnosti podání podle ZJMZH budou pro tyto různé situace přílohou nařízení.

Nařízení vlády stanoví též zvláštní obsahovou strukturu JMZH, které se bude týkat příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků v činné službě (§ 31 odst. 5 ZJMZH). Tento postup je daný atypickými postupy v případě tohoto okruhu osob z důvodu ochrany utajovaných informací a zajištění bezpečnosti. Údaje týkající se příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků v činné službě zasílané prostřednictvím JMZH bude MPSV spravovat na odděleném úložišti.

POPIS JEDNOTLIVÝCH PŘÍLOH (přílohy budou dále upřesňovány v návaznosti na vypracování příslušného nařízení vlády)

Souhrnný popis – každá datová věta obsahuje meta atributy a atributy potřebné podle jednotlivých situací, např. identifikace zaměstnavatele (název, adresa), identifikace zaměstnance (jméno, příjmení, adresa), údaje potřebné pro provádění sociálního zabezpečení, výběr daní a statistické šetření.

A) Vzor datové věty registrace zaměstnavatele / mzdové účtárny – přihláška

Soubor je rozčleněn na jednotlivé sloupce, které obsahují:

- identifikační číslo atributu
- název atributu
- oblast atributu
- povinnost jednotlivých atributů
- poznámku k povinnosti atributů v případech, kdy se jedná o podmíněčně nepovinný atribut.

Ve sloupci *poznámka* je uvedena informace s odkazem na identifikační číslo atributu, ke kterému se daná podmínka vztahuje.

B) Vzor datové věty registrace zaměstnavatele/mzdové účtárny – odhláška

Soubor je rozčleněn na jednotlivé sloupce, které obsahují:

- identifikační číslo atributu
- název atributu
- oblast atributu
- povinnost jednotlivých atributů
- poznámku k povinnosti atributů v případech, kdy se jedná o podmíněčně nepovinný atribut.

Ve sloupci *poznámka* je uvedena informace s odkazem na identifikační číslo atributu, ke kterému se daná podmínka vztahuje.

C) Vzor datové věty registrace zaměstnance – jedná se o přihlášku, odhlášku a další typy registrací podle jednotlivých situací

Soubor je rozčleněn na jednotlivé sloupce, které obsahují:

- identifikační číslo atributu
- název atributu
- oblast atributu (zda se jedná o zaměstnance, zaměstnavatele, vykonávanou pozici atd.)
- povinnost jednotlivých atributů
- poznámku k povinnosti atributů v případech, kdy se jedná o podmíněčně nepovinný atribut
- výskyt akce
- výskyt podmínky.

Ve sloupci *poznámka* je uvedena informace s odkazem na identifikační číslo atributu, ke kterému se daná podmínka vztahuje.

Ve sloupci *výskyt akce* jsou uvedeny jednotlivé typy akcí, ke kterým se daný atribut vztahuje. Jedná se o akce např. nástup do zaměstnání, skončení zaměstnání, změna údajů zaměstnance. Kompletní výčet akcí je uveden na dalším listu souboru.

D) Vzor datové věty měsíčního hlášení – souhrnná, pojistná a individualizovaná část

Soubor je rozčleněn na jednotlivé sloupce, které obsahují:

- identifikační číslo atributu
- název atributu
- oblast atributu (zda se jedná např. o souhrnnou vrstvu, přehled o výši pojistného, zaměstnance atd.)
- povinnost jednotlivých atributů
- poznámku k povinnosti atributů v případech, kdy se jedná o podmíněčně nepovinný atribut
- výskyt situace
- výskyt podmínky.

Ve sloupci *poznámka* je uvedena informace s odkazem na identifikační číslo atributu, ke kterému se daná podmínka vztahuje.

Ve sloupci *výskyt situace* jsou uvedeny jednotlivé typy situací, ke kterým se daný atribut vztahuje. Jedná se o situaci např. odměna pěstounů, zaměstnanci nevznikla účast na pojištění v daném měsíci, náhrada ze strany pojišťovny v důsledku škod vzniklých při plnění pracovních úkolů. Kompletní výčet situací je uveden na dalším listu souboru.